

Juryrapport Kinderboekenonderzoek 2019

Juryrapport Kinderboekenonderzoek 2019

Inleiding

De Bond tegen vloeken voert jaarlijks een Kinderboekenonderzoek uit. Bij dit onderzoek wordt gekeken naar de **mate waarin grove taal gebezigd wordt**. Een lezersjury noteert alle woorden die vallen onder *onbeschaafd taalgebruik*. Het onderzoek heeft als zodanig een signaalfunctie. Tijdens of rond de Kinderboekenweek brengt de Bond tegen vloeken verslag uit. De pers wordt ervan op de hoogte gesteld.

Kinderboekenonderzoek 2019 nieuwe stijl

Het onderzoek van 2019 is gewijzigd ten opzichte van vorige jaren. Voorgaande jaren werd gekeken naar de boeken die door de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) waren bekroond en gewaardeerd. Dit zijn de zogenaamde *Griffelboeken en Vlag en wimpel-boeken*. Ook prentenboeken en informatieve werden beoordeeld.

Bij de nieuwe opzet is gekeken naar de boeken die van de Griffeljury een **Zilveren Griffel** (de leesboeken) hebben ontvangen. De categorieën *informatieve boeken* en *prentenboeken* zijn achterwege gelaten.

Nieuw is, dat dit jaar tevens gekeken is naar boeken die door de **Kinderjury** zijn geselecteerd en die een **Publieksprijs** of **Senaatsprijs** hebben ontvangen.

Waarom deze verandering? De griffelboeken behoren tot de top van de kinderliteratuur, maar bereiken wellicht een minder groot publiek. Vandaar dat ook een selectie van de Kinderjury is meegenomen, die door een breder publiek gelezen wordt. Ook is het interessant om te kijken of er verschillen zijn qua taalgebruik in de boeken die van de beide jury's een waardering hebben gekregen.

De Bond tegen vloeken wil met dit onderzoek aandacht vragen voor goed en respectvol taalgebruik. Vloeken, scheldwoorden en andere grove taal passen volgens de Bond niet in een kinderboek. Lezen is voor de ontwikkeling van kinderen belangrijk. Het geeft ontspanning en plezier. Maar boeken zijn ook leerzaam en hebben tevens een opvoedkundige waarde. Kinderen volgen voorbeelden gemakkelijk na. Het is belangrijk dat zij in aanraking komen met respectvol taalgebruik.

De Bond tegen vloeken stimuleert kinderen en jongeren om na te denken over respectvol taalgebruik. Daarom bezoekt de Bond tegen vloeken scholen (PO, VO, en MBO). Onder de naam KlasseTaal worden jaarlijks ongeveer 850 gastlessen gegeven op 135 scholen.

Aan de juryleden vragen we te letten op de volgende soorten woorden:

Vloeken , blasfemische taal

Onder vloeken verstaan we woorden waarin de naam van God of Jezus op een oneigenlijke manier gebruikt wordt. Ook verdomd en verdomme rekenen we tot vloeken.

Voorbeelden: God, Jezus Christus, godverdomme, verdomme enz.

Bastaardvloeken (vervormingen)

Voorbeelden: gadverdamme, gadverdarrie, getver, enz.

Algemene scheldwoorden

Voorbeelden: rotzak, klootzak, enz.

Verwensingen, verwijzingen naar ziektes of handicaps

Voorbeelden: kankerlijer, tering, krijg de tyfus, mongool enz.

Discriminerend of racistisch taalgebruik

Voorbeelden: zwarte, Jood, kutmarrokaan enz.

Beledigende woorden over iemands uiterlijk

Voorbeelden: schele, vetzak, enz.

Schuttingtaal, seksueel getint taalgebruik

Voorbeelden: shit, fuck, kut, lul, enz.

Beoordeelde boeken 2019

CPNB-boeken

Titel	Schrijver(s)	Uitgever	Categorie	Waardering
<i>De wolf, de eend en de muis</i>	Mac Barnett	Gottmer	Tot 6 jaar	Zilveren griffel
<i>Die eland is van mij</i>	Oliver Jeffers	Hoogland & Van Klaveren	Tot 6 jaar	Zilveren griffel
<i>Droomopa</i>	Dolf Verroen	Leopold	6 tot 9 jaar	Zilveren griffel
<i>Vosje</i>	Edward van de Vendel	Em. Querido's Uitgeverij	6 tot 9 jaar	Zilveren griffel
<i>De blauwe vleugels</i>	Jef Aerts	Em. Querido's Uitgeverij	9 tot 12 jaar	Zilveren griffel
Zeb.	Gideon Samson	Leopold	9 tot 12 jaar	Gouden griffel
<i>Tegenwoordig heet iedereen Sorry</i>	Bart Moeyaert	Em. Querido's Uitgeverij	12 tot 15 jaar	Zilveren griffel
<i>Het ongemakkelijke dagboek van Henry K. Larsen</i>	Susin Nielsen	Lemniscaat	12 tot 15 jaar	Zilveren griffel
<i>Laat een boodschap achter in het zand</i>	Bibi Dumon Tak	Em. Querido's Uitgeverij	Poëzie	Zilveren griffel
<i>Zo kreeg Midas ezelsoren</i>	Maria van Donkelaar	Uitgeverij Gottmer	Poëzie	Zilveren griffel

Kinderjury-boeken

Titel	Schrijver(s)	Uitgever	Categorie	Waardering
<i>De Gorgels en het geheim van de gletsjer</i>	Jochem Myjer	Leopold	6 t/m 9 jaar	Publieksprijs + Senaatsprijs
<i>Dog Man Gaat Los!</i>	Dav Pilkey, vertaald door Tjibbe Veldkamp	Condor	6 t/m 9 jaar	Publieksprijs
<i>Een vreemde aap – in de schaduw van de chimpansee</i>	Li Lefébure	Clavis Bvba	6 t/m 9 jaar	Publieksprijs
<i>Code Kattenkruid</i>	Jacques Vriens	Van Holkema en Warendorf	10 t/m 12 jaar	Publieksprijs + Senaatsprijs
<i>Dummie de mummie en de schat van Sohorro</i>	Tosca Menten	Van Goor	10 t/m 12 jaar	Publieksprijs
<i>Papa bandiet</i>	David Walliams vertaald door Roger van Brabant	Clavis Bvba	10 t/m 12 jaar	Publieksprijs

<i>Juf Braaksel en de magische ring</i>	Carry Slee	Carry Slee	6 t/m 9 jaar	Senaatsprijs
<i>De geheimzinnige verdwijning van Toni Malloni</i>	Harmen van Straaten	Leopold	6 t/m 9 jaar	Senaatsprijs
<i>Het geheim van de Ravenhorst</i>	Christine Linneweever	Kluitman	10 t/m 12 jaar	Senaatsprijs
<i>Schaduw van de leeuw</i>	van Linda Dielemans	Leopold	10 t/m 12 jaar	Senaatsprijs

Opm. De Gorgels en het geheim van de gletsjer van Jochem Myjer en Code Kattenkruid van Jacques Vriens hebben van de Kinderjury zowel de Publieksprijs als de Senaatsprijs ontvangen.

Uitslagen van het onderzoek

In totaal zijn er **20 boeken** beoordeeld. 10 CPNB-boeken en 10 Kinderjury-boeken.

In **12** van de 20 boeken komt **geen grove taal** voor.

Dit betreft 7 CPNB-boeken en 5 Kinderjuryboeken.

In **8** van de 20 boeken komt wel in meer of mindere mate **grove taal** voor.

Dit betreft 3 CPNB-boeken en 5 Kinderjury-boeken.

In 3 van 8 boeken (die grove taal bevatten) staat **vrij veel grove taal**.

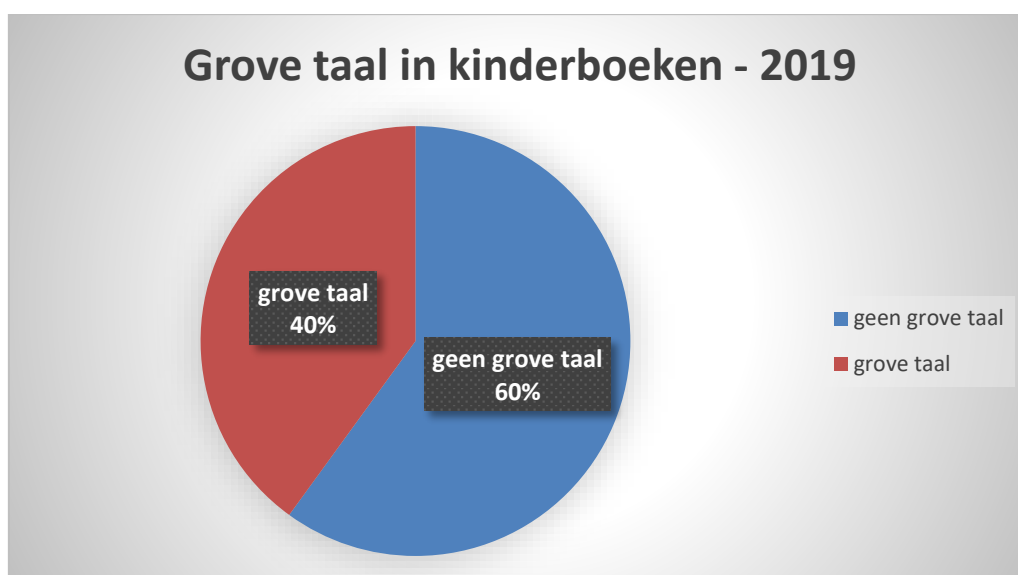
In 5 van de 8 boeken (die grove taal bevatten), staan slechts **enkele grove woorden**.

Voor het totale overzicht betekent dit:

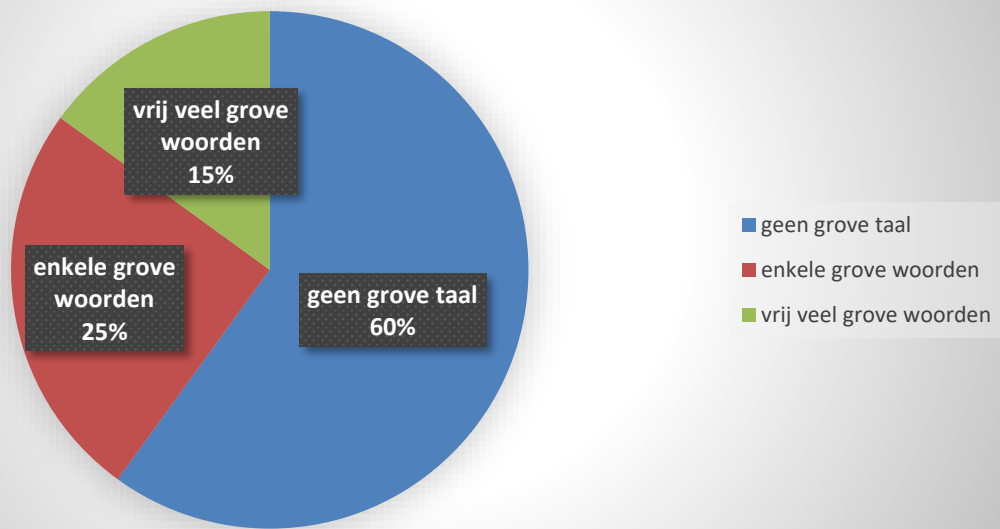
-in 15% van de beoordeelde boeken komt vrij veel grove taal voor.

-in 25% van de beoordeelde boeken komt weliswaar grove taal voor, maar in mindere mate.

(Zie bijlage 2)

Grove taal in kinderboeken - 2019

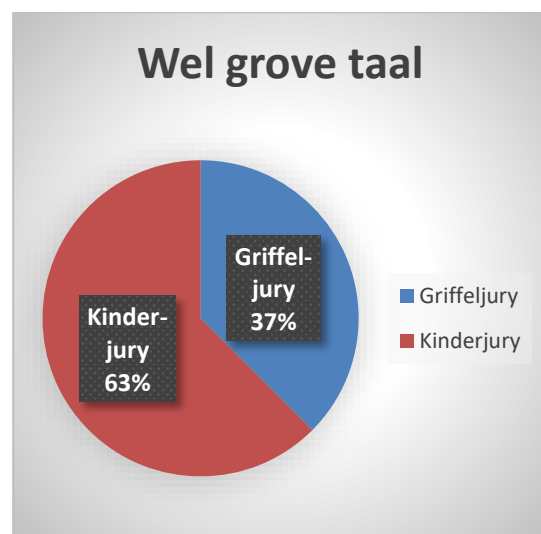
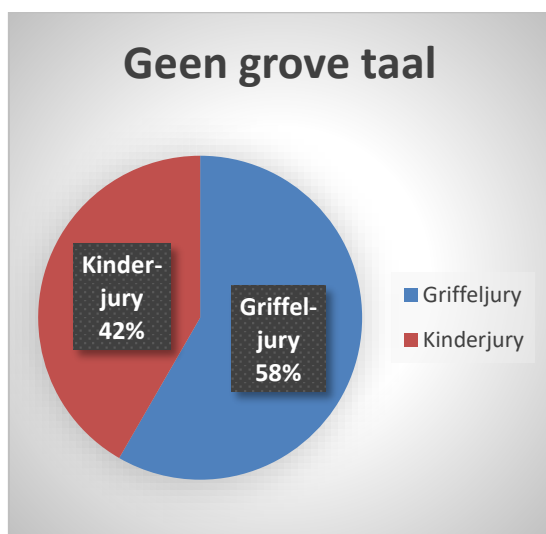
Vloeken

In 4 van de 8 boeken die grove taal bevatten, komen vloeken voor. Met vloeken wordt bedoeld het misbruik van de naam van God en van Jezus. Ook *verdomd* en *verdomme* worden gerekend tot vloeken, omdat deze woorden een verkorting zijn van de gvd-vloek. Zie Bijlage 3.

Vergelijking Griffeljury (CPNB) en Kinderjury.

Van de boeken die **geen grove taal** bevatten (12 in totaal) hadden er 7 een waardering of prijs van Griffeljury en 5 van de Kinderjury.

Van de boeken die **wel grove taal bevatten** hadden er 3 een waardering of prijs van Griffeljury en 5 van de Kinderjury.

Totaalbeeld grove taal

Geen grove taal	Grove taal	
7 boeken Griffeljury	3 boeken Griffeljury	Totaal 10 Griffelboeken
5 boeken Kinderjury	5 boeken Kinderjury	Totaal 10 Kinderjury - boeken
Samen 12 boeken zonder grove taal	Samen 8 boeken met grove taal	

Conclusies

- Een kleine meerderheid van de onderzochte boeken (12 van de 20) bevat geen grove taal.
- Van de 8 boeken die wel grove taal bevatten, bevatten 3 boeken (15% van het totaal) vrij veel en de andere 5 boeken (25% van het totaal) vrij weinig grove taal.
- Bij een vergelijking Griffeljury ten opzichte van de Kinderjury zien we, dat van de 10 Griffelboeken er 3 grove taal bevatten en 7 niet. Bij de 10 Kinderjuryboeken is dit 5 om 5. Voorzichtig kan geconcludeerd worden, dat de boeken van de Kinderjury iets meer grove taal bevatten dan de boeken die door de Griffeljury zijn bekroond.
- Het boek Zeb., dat de Gouden Griffel won, bevat geen grove taal.

Toelichting

In de boeken die grove taal bevatten, zitten behoorlijke nuanceverschillen.

Zo bevat *Het ongemakkelijke dagboek van Henry K. Larsen* van Susin Nielsen naast vloeken ook seksistisch taalgebruik.

In *Code Kattenkruid* van Jacques Vriens komen grove woorden voor, maar deze zijn tamelijk mild te noemen. Denk aan woorden als besodemieterd en gelazer. *Zo kreeg Midas ezelsoren* van Maria van Donkelaar bevat slechts één grof woord (takkewijven).

In *Papa bandiet* van David Walliams is er naast grove taal sprake van een spottende manier van schrijven over godsdienstige thema's.

Juryleden 2019

Corine Bravenboer, Jannita van de Burgt, Jiska Jonas-van Dijk, Lisa Pijffers, Bep Gelderblom, Mariska Gijsbertse, Thirza Hazeleger, Truida Hazeleger, Marie-José Gijsbertse, Janneke Zwijnenburg

Coördinator: Kees Hazeleger, gastdocent KlasseTaal/Bond tegen vloeken.

Voorzitter jury en woordvoerder : Kees van Dijk, directeur Bond tegen vloeken.

Kinderboeken: zilver niet altijd zuiver

VEENENDAAL, 9 oktober 2019 - Uit het onlangs gehouden Kinderboekenonderzoek van de Bond tegen vloeken blijkt, dat 40% van de onderzochte kinderboeken in meer of mindere mate grove taal bevat. Het boek *Het ongemakkelijke dagboek van Henry K. Larsen* geschreven door Susin Nielsen dat een Zilveren griffel won, sprong eruit met stevig grof taalgebruik.

De Bond tegen vloeken maakt jaarlijks rond de Kinderboekenweek zijn onderzoekscijfers bekend. Hieruit blijkt, dat 40% van de onderzochte boeken grove taal bevat. 15% bevat vrij veel grove woorden, terwijl in 25% van de onderzochte boeken slechts enkele grove woorden voorkomen. In eveneens 25% van de onderzochte boeken trof de jury (religieuze) vloeken aan. Vooral woorden als *verdomd en verdomme* zijn vaker aangetroffen. In het boek *Zeb.* van Gideon Samson dat de Gouden griffel won, staat geen grove taal.

Het onderzoek van 2019 is gewijzigd ten opzichte van vorige jaren. Voorgaande jaren werd alleen gekeken naar de boeken die door de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) waren bekroond en gewaardeerd, de zogenaamde griffelboeken. Dit jaar is tevens gekeken is naar boeken die door de Kinderjury zijn geselecteerd en die een Publieksprijs of Senaatsprijs hebben ontvangen. Bij een vergelijking tussen de beide jury's kan voorzichtig geconcludeerd worden dat de Kinderjury-boeken iets meer grove taal bevatten dan de griffelboeken.

De Bond tegen vloeken wil met dit onderzoek aandacht vragen voor goed en respectvol taalgebruik. Vloeken, scheldwoorden en andere grove taal passen volgens de Bond niet in een kinderboek. De Bond stimuleert kinderen en jongeren om na te denken over respectvol taalgebruik. Daarom bezoekt de Bond tegen vloeken scholen (PO, VO, en MBO). Onder de naam KlasseTaal worden jaarlijks ongeveer 850 gastlessen gegeven op 135 scholen.

Bijlage 1

Boeken zonder grove taal

CPNB-boeken					
Titel	Schrijver(s)	Uitgever	Categorie	Waardering	Resultaten
<i>De wolf, de eend en de muis</i>	Mac Barnett	Gottmer	Tot 6 jaar	Zg	Geen grove taal
<i>Die eland is van mij</i>	Oliver Jeffers	Hoogland & Van Klaveren	Tot 6 jaar	Zg	Geen grove taal
<i>Droomopa</i>	Dolf Verroen	Leopold	6 tot 9 jaar	Zg	Geen grove taal
<i>Vosje</i>	Edward van de Vendel	Querido	6 tot 9 jaar	Zg	Geen grove taal
<i>De blauwe vleugels</i>	Jef Aerts	Em. Querido's Uitgeverij	9 tot 12 jaar	Zg	Geen grove taal
Zeb.	Gideon Samson	Leopold	9 tot 12 jaar	Gg	Geen grove taal
<i>Tegenwoordig heet iedereen Sorry</i>	Bart Moeyaert	Querido	12 tot 15 jaar	Zg	Geen grove taal
Kinderjury-boeken					
<i>De Gorgels en het geheim van de gletsjer</i>	Jochem Myjer	Leopold	6 t/m 9 jaar	Pp +Sp	Geen grove taal
<i>Een vreemde aap – in de schaduw van de chimpansee</i>	Li Lefébure	Clavis Bvba	6 t/m 9 jaar	Pp	Geen grove taal
<i>De geheimzinnige verdwijning van Toni Malloni</i>	Harmen van Straaten	Leopold	6 t/m 9 jaar	Sp	Geen grove taal
<i>Dog Man Gaat Los!</i>	Dav Pilkey, vertaald door Tjibbe Veldkamp	Condor	6 t/m 9 jaar	Pp	Geen grove taal
<i>Schaduw van de leeuw</i>	van Linda Dielemans	Leopold	10 t/m 12 jaar	Sp	Geen grove taal

Bijlage 2

Beoordeelde boeken waarin grove taal voorkomt.

In de laatste kolom zijn de woorden letterlijk weergegeven met vermelding van de bladzijde.

CPNB-boeken			
Titel	Categorie	Waardering	Grove taal
Het ongemakkelijke dagboek van Henry K. Larsen Van Susin Nielsen (Lemniscaat)	12 tot 15 jaar	Zg	15 GVD staat voor Gulp Verder Dicht 16 zijn ballen 17 balzak 31 testikels 33 verdomme 35 Bestel vandaag nog uw Slap-Happy-Vibrator 36 Tietenzone 40 verdomme 43 tietjes 46 school is de hel 50 balzak 58 GVD 65 Rot op 68 snol 81 God 84 debiel 85 debiel 92 eikel 122 God allemachtig 141 Droplul 149 Slet, Tjezus 176 Verdomme, imbeciel loop naar de hel 190 lul niet 207 God, en hoe 229 Lul, hufter 241 Sletterig
Laat een boodschap achter in het zand Van Bibi Dumon Tak (Querido)	Poëzie	Zg	Geen paginanummers - De giraf: gemeld aan, helse heimachine - Het wild zwijn: dikzak, eikel (scheldwoord) - De oryx: what the hell
Zo kreeg Midas ezelsoren Van Maria van Donkelaar (Gottmer)	Poëzie	Zg	Takkewijven (geen pag. nrs)
Kinderjuryboeken			
Code Kattenkruid Van Jacques Vriens (Van Holkema en Warendorf)	10 t/m 12 jaar	Pp + Sp	10 shit 14 piskijker 31 gelazer 33 schijterd 2x 40 shit 41 ouwe zak 44 lazeren 50 wijfie 60 lul er maar overheen 60 die rooie harses 66 besodemieterd 68 shit 70 wijfie 75 rotzakken 76 op mijn donder kreeg 83 wijfie 85 besodemieterd 86 donder 88 shit 2x 93 als de sodemieter 93 shit 94 op dondert 104 ouwe lullen film 106 klote krab 107 sodeju 117 besodemieterd
Dummie de mummie en de schat van Sohorro Van Tosca Menten (Van Goor)	10 t/m 12 jaar	Pp	21 stomme watje, 26 bange watje 64 ik schrik me dood 227 schaamde zich dood

Papa bandiet Van David Walliams vertaald door Roger van Brabant (Clavis Bvba)	10 t/m 12 jaar	Pp	96 verdomd 107 rock en roll met onze Heer, rappen voor onze Heer en Verlosser (spottend) 108 door de kerk rollen voor het kindje Jezus, God onze Heer laten zien hoe goed je kan freestylen (spottend) 123 eenbenige leegloper, eenvoetige nietsnut, logge luiwammes 167 verdomme, sodemieter op, knul 168 die idioot 187 idioot 206 verdomme 224 brutale schooier 231 onbeschofte nietige kakkerlak 294 verdorie 308 gedonderd 350 idioten 356 verdomme 363 de pijp uitgaan 367 rotzak 390 verduiveld goed
Juf Braaksel en de magische ring Van Carry Slee (Carry Slee)	6 t/m 9 jaar	Sp	57 verdomme 165 duvel maar op 166 verdomme 194 donder op
Het geheim van de Ravenhorst Van Christine Linneweever (Kluitman)	10 t/m 12 jaar	Sp	45 verdorie 154 die verdomde lui 155 die verdomde everzwijnen

Bijlage 3

Beoordeelde boeken waarin (religieuze) vloeken voorkomen

<i>CPNB-boeken</i>			
Titel	Categorie	Waardering	Vloeken
Het ongemakkelijke dagboek van Henry K. Larsen Van Susin Nielsen (Lemniscaat)	12 tot 15 jaar	Zg	15 GVD staat voor Gulp Verder Dicht, verdomme 40 verdomme 58 GVD 81 God 122 God allemachtig 149 Tjezus 176 Verdomme, imbeciel loop naar de hel 207 God, en hoe
Kinderjury-boeken			
Papa bandiet Van David Walliams vertaald door Roger van Brabant (Clavis Bvba)	10 t/m 12 jaar	Pp	96 verdomd 107 rock en roll met onze Heer, rappen voor onze Heer en Verlosser (spottend) 108 door de kerk rollen voor het kindje Jezus, God onze Heer laten zien hoe goed je kan freestylen (spottend) 109 bij alles wat heilig is zweren dat je naar de kerk zult komen 206 verdomme 356 verdomme
Juf Braaksel en de magische ring Van Carry Slee (Carry Slee)	6 t/m 9 jaar	Sp	57 verdomme 166 verdomme
Het geheim van de Ravenhorst Van Christine Linneweever (Kluitman)	10 t/m 12 jaar	Sp	154 die verdomde lui 155 die verdomde everzwijnen

Afkortingen:

Zilveren Griffel: Zg

Gouden Griffel: Gg

Publieksprijs: Pp

Senaatsprijs: Sp

Veenendaal, 9 oktober 2019

Bond tegen vloeken

Postbus 362

3900 AJ Veenendaal

0318 512002

info@bondtegenvloeken.nl